

Obsah

MOTTO	10
SLOVO AUTORŮ	11
PŘEDMLUVA (<i>Joseph Jankovic</i>)	13
1. EXTRAPYRAMIDOVÁ ONEMOCNĚNÍ – OBECNÝ PŘEHLED	15
<i>Evžen Růžička</i>	
1.1. Semiologie extrapyramidových poruch	15
1.2. Extrapyramidové syndromy a chorobné jednotky	17
1.2.1. Parkinsonský syndrom	17
1.2.2. Tremor	17
1.2.3. Chorea	19
1.2.4. Balismus a hemibalismus	20
1.2.5. Dystonie	20
1.2.6. Myoklonus	21
1.2.7. Tiky	22
1.2.8. Polékové extrapyramidové syndromy	23
2. NORMÁLNÍ A PATOLOGICKÁ FUNKCE SYSTÉMU BAZÁLNÍCH GANGLIÍ	24
<i>Evžen Růžička</i>	
2.1. Neurofarmakologie bazálních ganglií	25
2.1.1. GABA	26
2.1.2. Dopamin	27
2.1.3. Acetylcholin	29
2.1.4. Kyselina glutamová (glutamát)	29
2.1.5. Další neuromediátory	30
2.2. Fyziologický model činnosti bazálních ganglií	30
2.3. Patofyziologické podklady příznaků Parkinsonovy nemoci	32
2.3.1. Hypokineze	32
2.3.2. Rigidita	34
2.3.3. Tremor	34
2.3.4. Dyskineze vyvolané léčbou	35
2.3.5. Poruchy stoje a chůze	35
2.3.6. Vegetativní (autonomní) dysfunkce	36
2.4. Patofyziologické podklady extrapyramidových poruch kromě Parkinsonovy nemoci	36
2.5. Úloha systému BG při regulaci psychiky a kognitivních funkcí	37
3. HISTORIE PARKINSONOVY NEMOCI	41
<i>Jan Roth</i>	

4. ETIOPATOGENEZE PARKINSONOVY NEMOCI	44
<i>Jan Roth</i>	
4.1. Deficit dopaminu: základní mechanismus vzniku Parkinsonovy nemoci	44
4.2. Etiopatogenetické hypotézy	46
4.2.1. Endotoxiny	46
4.2.2. Exotoxiny	48
4.2.3. Genetická porucha	50
4.2.4. Apoptóza	52
5. EPIDEMIOLOGIE PARKINSONOVY NEMOCI	54
<i>Jan Roth</i>	
5.1. Prevalence a incidence	55
5.2. Stálost výskytu Parkinsonovy nemoci v populaci (časové trendy)	55
5.3. Rozdílnosti v závislosti na různých faktorech	56
5.4. Asociace s jinými znaky, rizikovými a protektivními faktory	57
6. PATOLOGIE A BIOCHEMIE PARKINSONOVY NEMOCI	59
<i>Evžen Růžička</i>	
6.1. Neuropatologické nálezy	59
6.1.1. Neuropatologické nálezy a přesnost klinické diagnózy	61
6.1.2. Neuropatologické nálezy a kognitivní dysfunkce u Parkinsonovy nemoci	61
6.2. Neurochemické nálezy	62
6.2.1. Postižení dopaminergních neuronů	62
6.2.2. Změny cholinergních neuronů	63
6.2.3. Postižení dalších neuromediátorů	64
7. ČASOVÝ ROZVOJ, STADIA A KLINICKÉ FORMY PARKINSONOVY NEMOCI	65
<i>Evžen Růžička</i>	
7.1. Rozvoj příznaků onemocnění	66
7.2. Formy onemocnění	68
7.2.1. Bradykineze-rigidita vůči tremor-dominantnímu typu onemocnění	69
7.2.2. Věk na začátku onemocnění	69
8. KLINICKÝ OBRAZ: ZÁKLADNÍ PŘÍZNAKY PARKINSONOVY NEMOCI, KLINIKA ČASNÉ FÁZE	71
<i>Jan Roth</i>	
8.1. První klinické obtíže	71
8.2. Tremor (třes)	72
8.3. Rigidita (svalová ztuhlost)	75
8.4. Bradykineze (pohybové zpomalení), hypokineze (zmenšení rozsahu pohybů), akineze (neschopnost započít pohyb)	77
8.5. Posturální nestabilita a porucha chůze	80
8.6. Hypomimie	81
8.7. Dysartrie a hypofonie	82
8.8. Mikrografie	82
8.9. Dyskineze nenavozené léčbou	83
8.10. Poruchy pohybů očí a víček	84
8.11. Mentální dysfunkce	84
8.12. Vegetativní dysfunkce	85
8.13. Senzorické dysfunkce	86
8.14. Senzitivní dysfunkce	87
9. PROJEVY A KOMPLIKACE POKROČILÉHO STADIA PARKINSONOVY NEMOCI	88
<i>Evžen Růžička</i>	
9.1. Kolísání (fluktuační) stavu hybnosti	89
9.1.1. Fluktuační hybnosti bez souvislosti s léčbou	89
9.1.2. Fluktuační hybnosti v závislosti na léčbě	91

9.2. Dyskineze (mimovolní pohyby)	96
9.2.1. Spontánní dyskineze bez souvislosti s léčbou	96
9.2.2. Polékové (dopaminergní) dyskineze	97
9.3. Vegetativní poruchy (dysautonomie)	99
9.4. Poruchy chůze a pády	102
9.5. Noční problémy	103
10. PSYCHICKÉ PROJEVY A KOMPLIKACE PARKINSONOVY NEMOCI	105
<i>Evžen Růžička</i>	
10.1. Premorbidní osobnost	106
10.2. Deprese	106
10.3. Úzkost	108
10.4. Demence	108
10.5. Izolované (»specifické«) kognitivní deficity	109
10.5.1. Poruchy řeči	110
10.5.2. Poruchy zrakoprostorových funkcí	110
10.5.3. Poruchy paměti	111
10.5.4. Exekutivní dysfunkce	111
10.6. Bradyfrenie	112
10.7. Podklady kognitivních poruch u Parkinsonovy nemoci	113
10.8. Polékové psychotické projevy	113
11. DIAGNÓZA A DIFERENCIÁLNÍ DIAGNÓZA PARKINSONOVY NEMOCI	116
<i>Evžen Růžička</i>	
11.1. Diagnóza Parkinsonovy nemoci	116
11.1.1. Motorické příznaky	116
11.1.2. Non-motorické příznaky	121
11.1.3. Odpověď na dopaminergní podnět	122
11.2. Diferenciální diagnóza parkinsonského syndromu (PS)	123
11.3. Klinická diagnostická kritéria Parkinsonovy nemoci	127
11.4. Chyby a omyly v diagnostice Parkinsonovy nemoci	131
12. VYŠETŘENÍ PACIENTA S PARKINSONOVOU NEMOCÍ	134
<i>Evžen Růžička</i>	
12.1. Základní screening	134
12.2. Anamnéza	135
12.3. Vyšetřovací schémata a škály hodnotící tíži onemocnění	135
12.4. Reakce na dopaminergní podnět	138
12.5. Zobrazovací metody	141
12.6. Vyšetření u pozdních hybných komplikací Parkinsonovy nemoci	142
12.7. Vyšetření psychických projevů a komplikací	144
12.8. Vyšetření pozdních vegetativních komplikací	145
12.9. Globální vyšetřovací škály a nové přístupy ke sledování průběhu a tíže Parkinsonovy nemoci	147
13. NOZOLOGIE PARKINSONSKÝCH SYNDROMŮ	148
<i>Petr Kaňovský</i>	
13.1. Symptomatický (sekundární) parkinsonský syndrom	149
13.1.1. Polékový parkinsonský syndrom	149
13.1.2. Exogenní toxický parkinsonský syndrom	151
13.1.3. Endogenní toxický parkinsonský syndrom	152
13.1.3.1. Parkinsonský syndrom v rámci Wilsonovy nemoci	152
13.1.3.2. Fahrova choroba a další poruchy metabolismu vápníku	154
13.1.4. Posttraumatický parkinsonský syndrom	155
13.1.5. Postencefalitický parkinsonský syndrom	156
13.1.6. Vaskulární parkinsonský syndrom	156
13.1.7. Parkinsonský syndrom v rámci normotenzního hydrocefalu	158
13.1.8. Parkinsonský syndrom u Creutzfeldovy-Jakobovy choroby	159

13.2. Parkinsonský syndrom u degenerativních onemocnění nervového systému (kromě Parkinsonovy nemoci)	160
13.2.1. Multisystémová atrofie	160
13.2.2. Progresivní supranukleární paralýza (PSP)	165
13.2.3. Parkinsonský syndrom v rámci Alzheimerovy nemoci (AN)	171
13.2.4. Kortikobazální ganglionická degenerace (corticobasal ganglionic degeneration, CBGD)	172
13.2.5. Nemoc s difúzními Lewyho tělísky («diffuse Lewy body disease» – DLBD, demence s Lewyho tělísky)	173
13.2.6. Parkinsonismus-demence-ALS komplex Guamských ostrovů (PDAK, Lytico-bodig)	176
13.3. Westphalova varianta Huntingtonovy nemoci (HN)	177
13.4. Hallervordenova-Spatzova nemoc (HSN)	178
14. OBECNÉ PRINCIPY FARMAKOTERAPIE PARKINSONOVY NEMOCI	179
<i>Evžen Růžička</i>	
14.1. Symptomatická léčba – substituce dopaminu	180
14.1.1. L-DOPA	180
14.1.2. Agonisté dopaminu	187
14.2. Symptomatická léčba – kompenzační	191
14.2.1. Anticholinergika	192
14.2.2. Amantadin	193
14.2.3. Selegilin	194
14.2.4. Inhibitory COMT	194
14.3. Neuroprotektce	195
14.3.1. Selegilin	195
14.3.2. Agonisté dopaminu	197
14.3.3. Antiglutamatergny léky	198
14.3.4. Neurotrofny faktory	198
14.3.5. Další potenciálně neuroprotektivní postupy	198
15. NEUROCHIRURGICKÁ LÉČBA PARKINSONOVY NEMOCI	200
<i>Dušan Urgošik, Vilibald Vladyka</i>	
15.1. Stereotaktická metoda	200
15.2. Operační stereotaktický výkon	202
15.3. Indikace ke stereotaktickému neurochirurgickému výkonu	205
15.4. Kontraindikace, rizika, příprava nemocného	209
16. POHYBOVÁ LÉČBA U PARKINSONOVY NEMOCI	210
<i>Marcela Sekyrová</i>	
16.1. Fyzioterapie	210
16.1.1. Cvičební jednotka pro lehké a střední postižení	213
16.1.2. Cvičení pro nemocné s těžkým postižením	216
16.1.3. Období neschopnosti započít pohyb (stav »off«)	217
16.2. Ergoterapie	219
16.3. Lázeňská péče	220
16.4. Rady pro příbuzné i ošetřující personál	222
17. DOMÁCÍ PÉČE, SOCIÁLNÍ SLUŽBY, PODPŮRNÉ SKUPINY	223
<i>Jan Roth</i>	
18. STRATEGIE LÉČBY PARKINSONOVY NEMOCI: ZÁKLADNÍ POSTUPY, ČASNÉ STADIUM ONEMOCNĚNÍ	228
<i>Evžen Růžička</i>	
18.1. Oznámení diagnózy	229
18.2. Faktory ovlivňující volbu farmakoterapie	231
18.3. Praktický postup při zahájení farmakoterapie Parkinsonovy nemoci	232

18.4. Další otázky léčebného postupu v časném stadiu Parkinsonovy nemoci	235
18.5. Léčba vegetativních projevů vyskytujících se od časných stadií onemocnění	236
19. STRATEGIE LÉČBY PARKINSONOVY NEMOCI:	
POZDNÍ STADIUM, KOMPLIKACE	239
<i>Evžen Růžička</i>	
19.1. Postup u kolísání («fluktuací») stavu hybnosti	239
19.2. Postupy u polékových mimovolných pohybů («dyskinezí»)	245
19.3. Speciální postupy u refrakterních fluktuací hybnosti a dyskinezí	248
19.4. Léčebné postupy u psychických komplikací	250
19.5. Vegetativní poruchy (dysautonomie)	254
19.6. Poruchy chůze a pády	258
19.7. Noční problémy	260
20. PŘÍLOHY	262
Příloha 1: Standard diagnostických a léčebných výkonů	263
Příloha 2: Jednotná stupnice hodnocení Parkinsonovy nemoci (UPDRS)	266
Příloha 3: UPDRS: motorické skóre PN a škála dyskinezí	274
Příloha 4: Hodnocení vlastního stavu hybnosti a rozpis léčby	275
Příloha 5: Videoprotokol: Parkinsonova nemoc, parkinsonské syndromy	276
Příloha 6: Seznam léků, které pacient s Parkinsonovou nemocí nesmí dostat	277
Příloha 7: Doporučení pro operační řešení, lokální anestézii, narkózu u pacientů s Parkinsonovou nemocí	278
Příloha 8: Seznam základních léčiv užívaných v České Republice při léčbě Parkinsonovy nemoci a při jejích komplikacích	279
SEZNAM ZKRATEK	285
REJSTRÁK	287